

DOĞAYI SAVUNANLAR İÇİN REHBER

Doğa
20. Yıllık

Doğayı Savunanlar için Rehber

Doğa Derneği (BirdLife Türkiye), 2023, İzmır, Türkiye.

Adres: Orhanlı Mahallesi, 7102 Sokak No:1 Seferihisar, İzmır

Tel: 0850 840 60 49

Faks: 0850 303 92 12

E-posta: doga@dogadernegi.org

Web: www.dogadernegi.org

Yayına Hazırlayan: Dicle Tuba Kılıç

Katkı Verenler: Raziye İtepe Akyol, Birhan Alakır, Cem Altıparmak,
Özlem Altıparmak, Şafak Arslan, Galip Ener, Cem Orkun Kıracı, Kemal Kolçak.

Grafik Tasarım: Gökçe Sümerkan, Esra Yılmaz.

Kapak Fotoğrafı: Turgut Tarhan

ISBN: 978-605-64102-8-4

**DOĞAYI
SAVUNANLAR
İÇİN
REHBER**

İÇİNDEKİLER

5.....**Rehberin Amacı**

7.....**1. Savunuculuk İçin İlk Yapılacaklar**

7.....1.1. Alandan Fotoğraf Çekmek ve Çekilmiş Fotoğrafları Toplamak

9.....1.2. Tehdit Oluşturan Proje, Projeyi Gerçekleştirecek Kurum ve Sorumlularını Bulmak

9.....1.3. Alan Hakkında Hukuki Bilgiler Edinmek

13.....1.4. Alan Hakkında Bilimsel Bilgiler Edinmek

18 .....2. Hukuki Mücadele ve Resmi Süreçler

- 20 .....2.1. Bilgi Edinme, İtiraz Etme ve Suç Duyurusunda Bulunma Dilekçeleri ve Takibi
- 21 .....2.2. ÇED'e İtiraz Etme ve Takibi
- 25 .....2.3. Dava Süreçleri ve Gönüllü Hukukçulara Ulaşmak

26 .....3. İletişim Çalışmaları

- 28 .....3.1. Sosyal Medyayı Kullanmak
- 30 .....3.2. Basın Açıklaması Yapmak
- 31 .....3.3. Barışçıl Etkinlikler Yapmak
- 33 .....3.4. İlgili Sivil Toplum Kuruluşlarına Ulaşmak
- 34 .....3.5. Yöre İnsanını Bilgilendirmek

38 .....4. Savunuculuk Örnekleri

- 39 .....4.1. Alakır Nehri - Antalya
- 43 .....4.2. Gediz Deltası - İzmir
- 48 .....4.3. Orhanlı Vadisi - İzmir

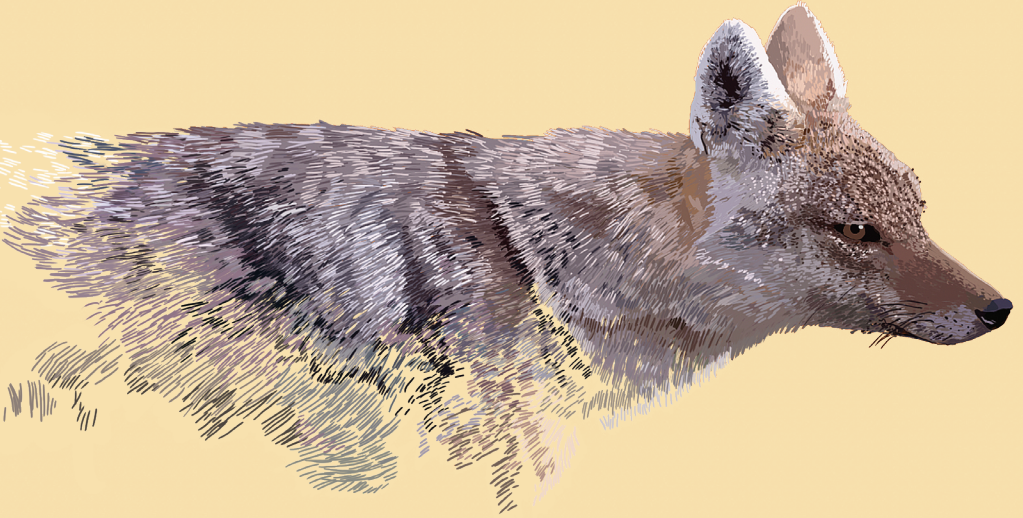
54 .....5. Savunuculuk Planlama ve Uygulama Kontrol Listesi

56 .....6. Ekler

- 58 .....EK 1: Marmara Gölü Bilgi Edinme Dilekçesi
- 60 .....EK 2: Orhanlı Jeotermal Santral Çalışmalarına İlişkin Suç Duyurusu Dilekçe Örneği
- 64 .....EK 3: Marmara Gölü Basın Bülteni Örneği
- 66 .....EK 4: Gediz Deltası Basın Açıklaması Örneği

"Bizi gömmeye çalıştılar.
Oysa ki, tohum olduğumuzu bilmiyorlardı."

Meksika Atasözü

Rehberin Amacı

Doğanın var olma hakkı henüz Türkiye Cumhuriyeti'nde Anayasal güvence altında değil. Bu nedenle, hem yasal hem yasadışı yollarla doğadaki canlılar ve ekosistemler üzerinde çok büyük bir baskı var. Canlılar yok ediliyor, yaşam alanları tahrip ediliyor ve bunun gibi sayısız hak ihlali yapılıyor.

Anadolu doğası binlerce yıldır insan faaliyetleriyle bir bütün içinde var olmuş ve çeşitlenmiş durumda. Türkiye'nin Önemli Doğa Alanları'nın (ÖDA) yaklaşık yüzde 60'ı tarım alanları ve meralardan oluşuyor. Dolayısıyla biyolojik çeşitliliği tehdit eden uygulamalar, kırsaldaki üretimleri ve yaşamı da tehdit ediyor.

Bu rehber, yaşadığı coğrafyada yasal veya yasadışı yollarla doğayı yok eden projelere karşı çıkan, bu konuda sivil inisiyatif olarak bu projeleri durdurmaya çalışan kişi veya gruplar için tasarlandı.

Elinizde tuttuğunuz bu rehber, Doğa Derneği'nin ve doğanın haklarını savunmak için birlikte mücadele eden kurumların, deneyimlerinden yola çıkarak bir yol haritası sunuyor. Rehberde, yaşanmış olaylardan örnekler, belgeleri ve görselleriyle birlikte paylaşılıyor.

Savunuculuk tek seferlik bir eylem değil, uzun soluklu ve stratejik bir süreç. Bu süreç sonunda başarılı olmak için iyi bir hazırlık sürecini tamamlamak ve stratejik düşünerek hareket etmek gerekiyor.

Doğanın savunulmasına gerek kalmayacak bir dünyaya ulaşmayı hedefliyoruz. Bu hedefe ulaşana kadar, doğanın var olma hakkını hep birlikte savunmaya ve doğayla olan ilişkimizi onarmaya devam edeceğiz.

“İktidar hayatı hedef aldığında,
hayat iktidara direniş olur.”

Deleuze

Savunuculuk İçin İlk Yapılacaklar

Savunuculuk sürecinde en çok yapılan hata, yeterli hazırlık yapmadan yola koyulmak. İlk başta bu hazırlık size zaman kaybı gibi gelebilir. Ancak süreç ilerledikçe bunun önemini göreceksiniz.

Bir alanı veya canlı türünün yaşam hakkını savunmaya başladığınızda, bilgi ve görseller ile ne kadar donanımlı olursanız, süreç ilerlediğinde o kadar başarılı ve hızlı olursunuz.

Hazırlık süreci aynı zamanda, sizin kapasitenizi de ölçmenize, bu süreçte kaç kişi olduğunuzu ve ne kadar zaman ayırabileceğinizi önden deneyimlemenize yardımcı olur.

1.1. Alandan fotoğraf çekmek ve çekilmiş fotoğrafları toplamak

İnsanların daha az okuduğu ve okuduğunu da yeterince anlamadığı bir dönemdeyiz. Bu nedenle, bir alanı savunmak için yazı kadar görseller de önem kazanıyor.

Siz sürece dahil olduğunuzda proje inşaatı başlamış ise resmi işlemlerden önce alanda fotoğraf ve video çekimleri yapmalısınız. Çok dikkat çekmeden olabildiğince her şeyin fotoğrafını çekin. Konu basına yansımadan bunu yapmazsanız, şirketler sizi alana sokmayabilir ve fotoğraf çekemeyebilirsiniz.

Resmî süreçler başlayınca alana girişlerde sıkıntı olabiliyor. Bu nedenle ilk iş alandan ve varsa inşaattan görseller edinmelisiniz.

Sosyal medya için elinizde ne kadar çok fotoğraf olursa o kadar iyi sonuç alırsınız. Fotoğrafların yüksek çözünürlükte, net ve anlaşılır olmasına özen gösterin Alanın genel fotoğrafı, alandaki inşaatın fotoğrafı, ağaçlar, alanda yaşayan insanlar, alandaki kırsal uygulamalar gibi çeşitli fotoğraflar edinin. Bunları bilgisayar ortamında bir klasörde saklayın. Alanda daha önce çekilmiş fotoğraflar daha sonra kullanmak üzere bu klasörde yer almalı.

Yapabiliyorsanız birkaç tane de video kaydı alın. Burada dikkat etmeniz gereken iki konu var. Video kayını TV için alıyorsanız yatay çekim yapmalısınız. Çekimlerin çok uzun olmaması da önemli.

İzmir Orhanlı Vadisi'nde JES sondaj çalışmaları ilk tespit edildiğinde çekilen fotoğraf.
Fotoğraf: Mahmut Koyaş

1.2.Tehdit oluşturan proje, projeyi gerçekleştirecek kurum ve sorumlularını bulmak

Projeyi gerçekleştiren özel şirket ise şirketi ve varsa bu şirketin bağlı olduğu holdingi öğrenmek ilk adım.

İkinci adım, projeye izin veren kurum veya kuruluşları bulmak. Tarım ve Orman, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği veya Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlıkları'ndan biri sizin muhatabınız ve onu bulmanız gerekiyor. Hızlı sonuç almak için muhtar, belediye, kaymakam, valilik gibi yerel yönetimleri arayabilir veya ziyaret ederek bilgi almaya çalışabilirsiniz. Görüşmeler sonucunda öğrenemediyse bilginizi edinme kanununu kullanarak bilgi alabilirsiniz. Bunun için 2.1.'e ve oradaki örnek dilekçeye bakınız.

Görüşmelerle bilgi edinseniz bile ileride açılması gereken bir dava olması ihtimaline karşılık olabildiğince yazılı yöntemleri tercih etmenizde fayda var.

1.3. Alan hakkında hukuki bilgiler edinmek

Her alanın; tarla, orman, mera gibi bir statüsü vardır. Ayrıca savunduğunuz alanın bir koruma statüsü de olabilir. Bunları ortaya çıkarmalısınız. Bu bilgiler, resmi başvurularınızda ve sosyal medyada yer alacağı için ilk günlerde belirlemek önemli.

Koruma statüleri ve sınırları resmi kurumlar ziyaret edilerek daha hızlı alınabilir, kurumların internet sitelerinden araştırılabilir. Ayrıca bilgi edinme kanunu ile talep edilebilir. Bilgi edinme örneği için 2.1'e bakınız.

Orman ve Su İşleri Bakanlığı Yetki ve Sorumluluğundaki Korunan Alanlar	Koruma Alan Değerleri
Milli Park (IUCN- Kategori II)	Ulusal
Tabiat Parkı (IUCN- Kategori V)	Ulusal
Tabiat Koruma Alanı (IUCN- Kategori Ia)	Ulusal
Tabiat Anıtı (IUCN- Kategori III)	Ulusal
Yaban Hayatı Geliştirme Sahası (IUCN- Kategori IV)	Ulusal
Sulak Alan (Ramsar Alanı) (IUCN- Kategori IV)	Ulusal ve Bölgesel
Biyosfer Rezervi	Küresel
Dünya Miras Alanı	Küresel
Muhafaza Ormanı (IUCN- Kategori IV)	Ulusal
Gen Koruma (in-situ) (IUCN- Kategori IV)	Ulusal
Tohum Meşçeresi (in-situ) (IUCN- Kategori IV)	Ulusal
Tohum Bahçesi (ex-situ) (IUCN- Kategori IV)	Ulusal
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yetki ve Sorumluluğundaki Korunan Alanlar	
Özel Çevre Koruma Bölgeleri	Bölgesel
Doğal Sit Alanı	Ulusal
Tabiat Varlığı: Anıt Ağaç, Mağara	Ulusal

TABLO 1. Doğal Alanların Resmi Koruma Statüleri

Savunduğunuz alan uluslararası sözleşmelere de konu olabilir. Özellikle resmi bir koruma statüsü varsa mutlaka aşağıdaki sözleşmeleri inceleyin. Resmi yazışmalar, sosyal medya ve davalarda bu sözleşmelerden hangisi ya da hangilerine aykırı hareket edildiğini ifade edin. Ayrıca bu sözleşmelerin sekreteryası ile iletişime geçebilirsiniz. Sözleşmeyi ihlal eden durumu İngilizce bir rapor, fotoğraflar ve mümkünse bir harita ile iletebilirsiniz.

Savunuculukta En Çok Kullanılan Uluslararası Sözleşmeler

Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Doğal Yaşama Ortamlarının Korunması Sözleşmesi (Bern Sözleşmesi)

<https://teftis.ktb.gov.tr/TR-263674/avrupanin-yaban-hayati-ve-dogal-yasama-ortamlarinin-korunmasi-sozlesmesi.html>

Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanlar Hakkında Sözleşme (Ramsar Sözleşmesi)

<https://teftis.ktb.gov.tr/TR-263672/ozellikle-su-kuslari-yasama-ortami-olarak-uluslararasi-oneme-sahip-sulak-alanlar-hakkinda-sozlesme.html>

Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi

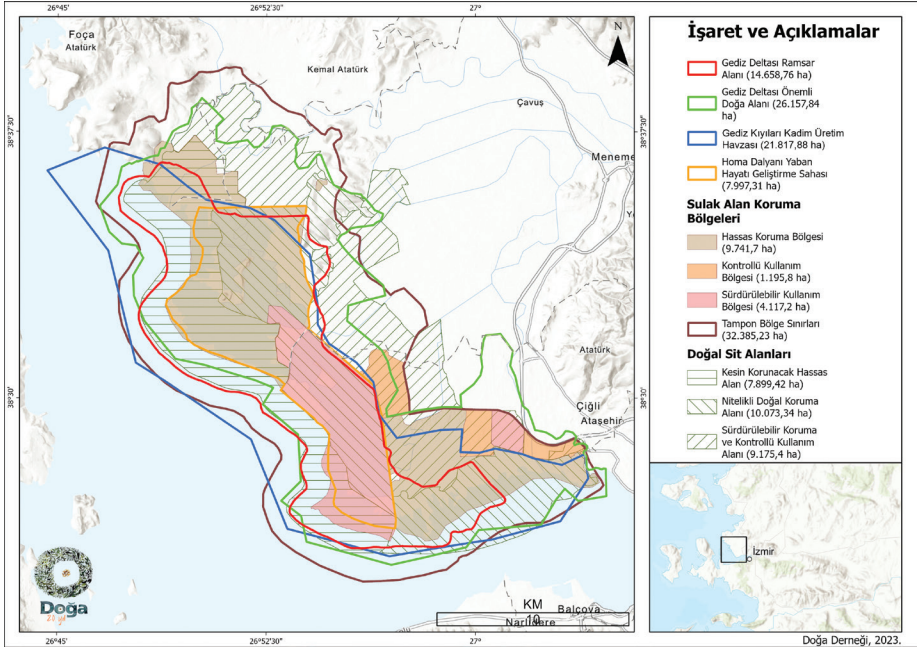
<https://teftis.ktb.gov.tr/TR-263675/biyolojik-cesitlilik-sozlesmesi.html>

Barselona Sözleşmesi (Akdeniz'in Kirliliğe Karşı Korunması Sözleşmesi)

<https://teftis.ktb.gov.tr/TR-263670/akdenizin-kirlenmeye-karsi-korunmasina-ait-sozlesme.html>

Bu sözleşmelere ek olarak kullanabileceğiniz bir başka uluslararası prosedür de “Birleşmiş Milletler Özel Prosedürleri”. Bu prosedürler insan hakları temellidir. Bu nedenle, bu mekanizmaya başvurabilmeniz için doğaya verilen zararın bölgedeki insanların yaşamına geri dönülmez ve acil bir şekilde etki gösterdiğini ispat etmeniz gerekiyor. Örneğin bir altın madeninın zehirli atıklarının içme ve kullanma suyuna karışması.

Bu konuda detaylı bilgi için Doğa Derneği'nin yayınladığı “Doğa Mücadelesi ve Hak İhlallerinde Birleşmiş Milletler Özel Prosedürlere Başvuru Rehberi”ni inceleyebilirsiniz. (Rehber www.dogaderneği.org adresinden ulaşabilirsiniz.)

Gediz Deltası pek çok statü ile koruma altında. Alanı savunurken bu alanların sınırları ve farklı koruma statülerini kullanıyoruz.

1.4. Alan Hakkında Bilimsel Bilgiler Edinmek

Anadolu, biyolojik çeşitlilik açısından çok önemli ve zengin bir coğrafya. Koruma altında olmasa da pek çok bölge ulusal ve uluslararası öneme sahip.

Bu nedenle, savunduğunuz alanda nesli tehlike altında olan canlılar olabilir. Burada nadir görülen canlılar yaşıyor veya önemli bir orman alanı, mera alanı, tarımsal üretim alanı, içme suyu kaynakları, arkeolojik eserler bulunuyor olabilir. Tüm bunları belirleyip alanı savunmak için kaynak bir dosya oluşturmaya çalışın.

Alanı ne kadar iyi bilerseniz o kadar iyi savunursunuz.

Bu bilgiler savunuculuğu hangi değerler üzerinden yapacağınıza dair size yol gösterecek. Örneğin alan bir göl ise tehlike altındaki kuşlar üzerinden savunabilirsiniz. Zeytinlik bir alansa zeytinlik üretimi, ormanlık alansa ormanın özelliği ve ağaç türlerine odaklanın. Bu tarz bilgiler size savunuculuk için ihtiyacınız olan bilgiyi verecektir. Aşağıda verilen tablolardaki linkleri kullanarak alanınız hakkında bilgi toplayabilir, uzman kuruluşlarla iletişime geçerek destek isteyebilirsiniz.

Ne tür bilgilere ihtiyacımız var?

- Savunduğunuz alan Tablo 1'deki korunan alanlardan biri mi? Evet ise statüleri nedir?
- Öncelikli bir doğal alan olarak belirlenmiş mi?
- Uluslararası sözleşmelerle korunan türler veya alanlar var mı?
- Nesli tehlike altında ve/veya endemik türler var mı?

Öncelikli Doğal Alanları Araştırmak İçin Web siteleri

Önemli Doğa Alanı

<https://www.dogadernegi.org/onemli-doga-alanlari/>

Önemli Fok Alanları

www.sadafag.org

Türkiye Kıyılarında Yapılaşmadan Korunması Gerekli Hassas Alanlar

www.sadafag.org

BirdLife Data Zone: Türler hakkında bilgi ve Önemli Kuş Alanları (IBA)

<http://datazone.birdlife.org/home>

BirdLife
INTERNATIONAL

Partnership for
nature and people

Data Zone

Search...

Species ▾ Sites (IBAs) ▾ Country Profiles ▾ Case studies ▾ Tools ▾ Request data ▾ Publications ▾ Citizen Science ▾

Species

IBAs

Country Profiles

Case studies

BirdLife species of the day
Large Lifu White-eye (*Zosterops inornatus*)

BirdLife Important Bird and Biodiversity Area of the day
Haditha Wetlands and Baghdad - Iraq

BirdLife case study of the day
Waterbirds are showing widespread declines, particularly in Asia

Country of the day
Oman

BirdLife IBA of the day
Southern Tibet

BirdLife Data Zone web sayfası.

Nesli Tehlike Altında olan Türleri Araştırmak İçin Veritabanları

Kuş veritabanı

www.ebird.org

Bitki veritabanı

<https://www.bitkivt.itu.edu.tr/en/>

IUCN - Nesli Tehlike Altında Olan Türler

<https://www.iucnredlist.org/>

The screenshot shows the IUCN Red List website interface. At the top, there is a navigation bar with links for '2022-2', 'Login / Register', 'What's New', 'Contact', 'Terms of Use', and 'English'. Below this is a search bar with the text 'Names - common, scientific, regions etc...' and a search icon. To the right of the search bar is a button labeled 'Advanced'. Below the search bar, there is a section titled 'AMAZING SPECIES' which displays four species cards. Each card includes a photograph, the species name, its scientific name, and its conservation status.

Species Name	Scientific Name	Conservation Status
Holly	<i>Ilex aquifolium</i>	Stable
Hawksbill Turtle	<i>Eretmochelys imbricata</i>	Decreasing
Giant Bronze Gecko	<i>Ailuronyx trachygaster</i>	Decreasing
Grant's Golden Mole	<i>Eremitalpa granti</i>	Unknown

IUCN - Nesli Tehlike Altında Olan Türler web sayfası.

Diğer öncelikler

- Arkeolojik sitler var mı?
- Alanda içme suyu kaynağı var mı veya alan içme suyu havzası içinde mi?
- Alanın tarım alanlarıyla ilişkisi nedir?

Bir alanın birden fazla önemi vardır. Projelerin de birden fazla olumsuz etkisi. Yapmanız gereken projeyi sadece inşaat alanından ibaret düşünmemek. Bu projenin inşaatı dışında da etkileri olacaktır ve bu etkiler ortaya çıkarılmalıdır. Örneğin bir Hidro Elektrik Santral (HES) projesi suyun aşağı kotundaki önemli bir tarımsal üretimi yok edebilir. Bir termik santral, Jeotermal Enerji Santrali (JES), Rüzgar Enerji Santrali (RES) zeytin ormanlarını ve meraları yok edebilir.

Konuyla ilgili uzmanlara ulaşmak

Bölgenin önemine, türlere, tehdiye göre ilgili akademisyen ve kurumlar seçilmeli. Aşağıdaki örnekler, elbette bu kurumlarla sınırlı değil. Savunuculuk konusunda destek olabilecek konunun uzmanı veya o bölgeye özelleşmiş kurum yada gruplar bulunabilir.

Hukuk ve Doğa Okulu eğitiminden bir kare.

Önemli Doğa Alanı ise Doğa Derneği

<https://www.dogaderneği.org/>

Hassas Kıyı Alanı ve alanda Akdeniz foku yaşıyorsa, Önemli Fok Alanı ise SAD-AFAG

www.sadafag.org

Önemli Bitki Alanı ve çalışma alanlarına giriyorsa WWF-Türkiye

<https://www.wwf.org.tr/>

Orman alanı, Madencilik tehdidi ve bir termik santral projesi ise TEMA

<https://www.tema.org.tr/>

Çalışma alanlarına giriyorsa Doğa Araştırmaları Derneği

<https://www.dogaarastirmalari.org.tr/tr/index.php>

Marmara Bölgesi'nde ise Kuzey Ormanları Savunması

<https://www.kuzeyormanlari.org>

Ayrıca alanda çalışmış kurumları ve uzmanları araştırıp onlara ulaşmayı deneyin:

- Önemli bitkiler varsa bölgenin bitki çeşitliliğini çalışan bir uzmana
- Orman alanıysa orman ekolojisi çalışan bir uzmana
- Biyolojik çeşitlilik açısından önemliyse yaban hayatı uzmanına
- Sulak alan ise uzman kurumlara ve içsu balıkları çalışan bir uzmana ulaşmayı deneyin.

Su akar çatlağını bulur.

Hukuki Mücadele ve Resmi Süreçler

Savunuculukta ilk adım resmi kurumlardan bilgi ve belge toplamaktır. Bu süreç hem kurumların sizin varlığınıza haberdar olmasını sağlar. Hem de mahkeme ve basına yönelik çalışmaların temelini oluşturur.

Bölgenizi tehdit eden projede suç olarak tanımlanacak, kanunlara aykırı bir eylem gerçekleşiyorsa, bu suçu belgelemek ve durdurmak için resmi yollara başvurabilirsiniz.

Kurumlarla olan iletişimi resmi olarak sürdürmek önemlidir. Örneğin Kaymakam ile görüşme talep etmek için telefon etmek yerine resmi bir dilekçe iletmek fark yaratır. Telefonla gerçekleştirdiğiniz talebiniz dikkate alınmayabilir. Ancak her kurum resmi yazınıza bir cevap vermek zorundadır. Resmi yazı her zaman telefonda daha fazla ciddiye alınır.

Aynı durum şikayetleriniz için de geçerlidir. Bir kurumu aradığınızda o görüşme resmi olarak kayıt altında değildir. Bu nedenle, görüştüğünüz kişi kendini bir şey yapmak zorunda hissetmeyebilir. Ancak şikayetinizi CİMER gibi yollarla resmîyete dönüştürdüğünüzde, resmi kurumlara cevap vermek için en azından olayı araştırır ve olaydan haberdar olur.

Türkiye’de insanlar dilekçe yazmak yerine sosyal medyada bir paylaşım yapmayı veya kurumları aramayı tercih eder. Ancak en hızlı cevap ve eylem dilekçe yoluyla gerçekleşir. Bu nedenle, bol bol dilekçe yazmaya kendinizi hazırlayın.

2.1. Bilgi edinme, itiraz etme ve suç duyurusunda bulunma dilekçeleri ve takibi

Hazırlık aşaması sürerken bir yandan da vakit kaybetmeden ilgili makamların hepsine proje hakkında bilgi talebinde bulunan bir veya birden fazla dilekçe yazmalısınız.

Proje alanında inşaat başlamış ise dilekçeniz projeye itiraz etme ve projenin durdurulmasını talep etme amaçlı olmalı. Dilekçe ekine fotoğraflar ve mümkünse harita konmalıdır. Ayrıca inşaatı durdurmak için suç duyurusunda bulunan bir dilekçe yazabilirsiniz. Yazdığınız kurumun sorumluluğuna göre aynı zamanda proje hakkında bilgi de talep edebilirsiniz.

Dilekçe Yazarken Nelere Dikkat Etmeli?

- Tehdit konusunda hangi bilgi ve belgelere ulaşmak istiyorsunuz? Dilekçe yazarken bunları belirleyin.
- Genel ifadelerden kaçının. Talepleriniz net olmalı ve dilekçe içinde liste halinde verilmeli.
- Bu bilgi ve belgeler hangi kurumda bulunuyor? Bu kurumun internetten idari şemasına bakılıp belgelerin isteneceği birime karar vermelisiniz.
- Yanlış kuruma başvurulursa istenen bilgi elde edilemez. Dilekçeyi göndermeden önce son kontrolleri yaptığınızdan emin olun.

Dilekçe örnekleri için bakınız:

EK 1: Marmara Gölü Bilgi Edinme Dilekçesi

EK 2: Orhanlı Jeotermal Santral Çalışmalarına İlişkin Suç Duyurusu Dilekçe Örneği

2.2. ÇED'e itiraz etme ve takibi

Projeler için iki durum bulunur: Ya Çevre Etki Değerlendirmesi'nden (ÇED) muaf tutulur. Ya da ÇED sürecine alınır ve bir ÇED raporu hazırlanarak onaylanır.

Karşı çıktığınız proje ÇED'den muaf tutularak onaylanmış ise bu duruma itiraz edebilir, dava açabilirsiniz.

Proje ÇED'e tabi tutulmuş ve süreç başlamış ise bu süreci yakından takip etmelisiniz. ÇED başvurusu ve dosyası hazırlanırken hakkınız olan itirazları yapabilirsiniz. Amaç proje için ÇED olumsuz kararı çıkması veya ÇED süreci tamamlanmadan projenin iptal edilmesidir.

ÇED süreci nasıl işler?

Şirketler tarafından ÇED yani Çevre Etki Değerlendirme başvuru dosyası Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'na sunulur. Dosyanın uygunluğu incelenir ve ardından Halkın Katılım Toplantısı (HKT) yapılır. Proje için Bakanlıkta kurulan komisyonda komisyon üyelerinin ve halkın önerileriyle "Özel Format" hazırlanır. Proje raporu Özel Format'a uygunsuz İnceleme ve Değerlendirme Komisyonu (İDK) üyelerine gönderilir ve bir toplantı tarihi belirlenir. Ankara'da Genel Müdürlükte İDK toplantısı yapılır ve 10 iş günü içerisinde ÇED raporu incelenir. Eksiklik varsa süreç durdurulur ve 12 aylık süre içinde eksikliklerin tamamlanması beklenir. Eksiklik yoksa rapora son hali verilir ve komisyondan 10 iş günü içerisinde bakanlığa iletilir. Bakanlık raporun sunulduğu günden itibaren 10 iş günü içinde ÇED Olumlu veya Olumsuz kararı verir.

İtiraz ettiğiniz proje ÇED'e tabi ise ÇED başvuru dosyası duyurulduktan sonra itiraz süresi sona ermeden dilekçe yazılmalı ve süreç mümkünse bir avukatla yakından takip edilmelidir.

ÇED EK-1 SÜRECİ

Proje ile ilgili olumsuz görüşler olması durumunda ÇED raporu iade edilir. ÇED süreci sonlandırılır.

- ÇED Başvuru Dosyası e-çed üzerinden Bakanlığa sunulur.
- ÇED Başvuru Dosyasına uygunluk kontrolü yapılır. 5 iş günü
- İDK, HKT tarihi, özel format için görüş verme tarihi belirlenir.
- Toplantıdan 10 gün önce Ulusal ve Yerel Gazetelerden ilan verilir.
- Gazete ilanı e-çed sistemine yüklenir.
- Gazete ilanı uygunluk kontrolü yapılır.
- Halkın Katılım Toplantısı yapılır.
- HKT ile ilgili tutanaklar İl Müdürlüğü tarafından sisteme yüklenir.
- ÇED raporu özel formatı verilir. 12+6 ay geçerli
- ÇED raporu e-çed üzerinden Bakanlığa sunulur.
- ÇED raporu format kontrolü yapılır.
- İDK komisyonu tarafından inceleme ve değerlendirme yapılır. 10 iş günü
- Nihai ÇED raporu e-çed üzerinden Bakanlığa sunulur.
- Nihai ÇED raporu uygunluk kontrolü.
- 10 gün halkın görüşüne açılır.
- Bakanlığa karar verilir. 10 iş günü

Başvuru Uygun Bulundu mu?

EVET ▼

HAYIR ▼

ÇED Olumlu
(7 yıl içinde yatırıma başlanmalıdır.)

ÇED Olumsuz
(Yatırım yapılamaz.)

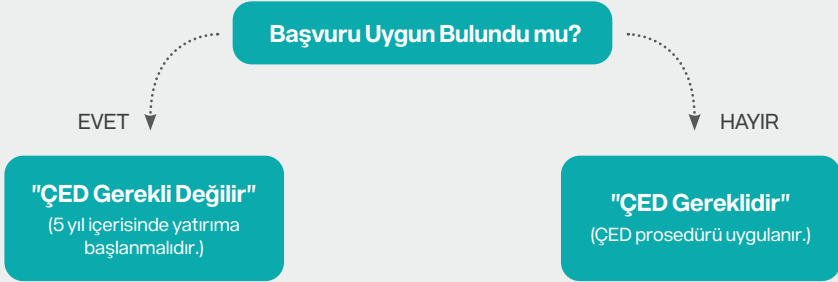
ÇED EK-2 SÜRECİ

- Proje Tanıtım Dosyası (PTD) Valiliğe sunulur.
- Valilik uygunluk yönünden inceler.
- PTD inceleme ve değerlendirme yapılır.
- Valilikçe karar verilir.

5
iş günü

15
iş günü

5
iş günü

ÇED süreci akış şeması

(Kaynak: <http://www.kazdagim.com/ced-surecleri/>)

ÇED bilgilendirme toplantılarına katılım sağlanarak itiraz edilmelidir. İki önemli toplantı vardır. İlki projenin etkileneceği alandaki köylerde yapılacak olan Halkın Katılım Toplantısı'dır (HKT). **Halkın Katılım Toplantısı'na katılım projeye yönelik itirazlarınızı yazılı ve sözlü olarak dile getirilebilirsiniz. Ayrıca toplantının demokratik, barışçıl ve şiddet içermeyen yöntemlerle Anayasal protesto hakkı kapsamında protesto edilmesi de mümkündür. Hangi yöntemin tercih edileceği önceden belirlenmeli ve bu amaçla köydeki katılımcılarla önceden hazırlık yapılmalıdır. HKT toplantısı sonucunda katılımcıların toplantının akıbetine ve toplantıda yaşananlara dair kendi alternatif tutanaklarını tutmaları da yaşanan sürecin belgelendirilmesi açısından önerilmektedir. Bunun için bu toplantıya bir avukatın katılmasını sağlamanız önerilir.**

Diğer önemli toplantı Ankara'daki ÇED Genel Müdürlüğü'ndeki İDK (İzleme Değerlendirme Komisyonu) toplantısıdır. Bu toplantıya uzmanlarla katılmak ve itirazlarınızı dilekçe ile teslim etmek önemlidir. ÇED süreci başladığında uzman kurumlar ve akademisyenlere ulaşın. Onlardan ÇED Genel Müdürlüğü ve görüş istenen diğer kurumlara ÇED sürecinde olumsuz görüş vermeleri için resmi yazılar yazmalarını talep edin. ÇED Genel Müdürlüğü pek çok kurumdan proje hakkında görüş talep eder ve kararını bu görüşler doğrultusunda verir. Bu görüşlerin olumsuz olması için ÇED süreci başladığında bu kurumlarla görüşmeler başlamalıdır.

İzmir Orhanlı Köyü'nde Jeotermal Enerji Santrali için halkın katılım toplantısına karşı köyde yapılan hazırlık.

2.3. Dava süreçleri ve gönüllü hukukçulara ulaşmak

Savunculuk süresince söz konusu proje için farklı davalar açılabilir. Örneğin, projenin ÇED'i itirazlarınıza rağmen onaylanırsa ÇED'in iptali için dava açabilirsiniz. Proje ÇED'den muaf tutulmuş ise projenin ÇED'e tabi olması gerektiğini iddia ederek dava açabilirsiniz. Her iki durumda da konuya hâkim mümkünse deneyimli bir avukat bulmak önemli. Ayrıca kazanılmış davalardan faydalanmak avantajınıza olacaktır.

Türkiye'de doğayı ve kırsal yaşamı yok eden projelere karşı açılan davalar son yıllarda artmaktadır. Böylece bu alanlarda deneyimli avukat sayısı da artışı göstermektedir.

Doğa Derneği'nin düzenlediği Hukuk ve Doğa Okulu, genç avukatların bu alanda yetişmesine destek olmaktadır. Bu eğitimlere katılan hukukçulara ulaşmak için Doğa Derneği ile iletişime geçebilirsiniz. Ayrıca benzer eğitimler barolarda da verilmeye başlanmıştır. Bulduğunuz ilin barosundan ve odalardan destek talep edebilirsiniz.

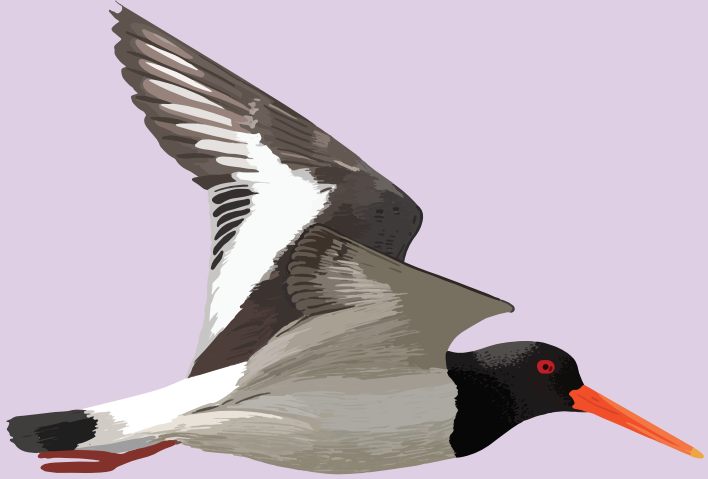

Kayıt ve İletişim: İpek Sezgin 0507 630 8102 | kurs@dogadernegi.org

“Yeryüzü arsa değildir.”

Özcan Yüksek

03

İletişim Çalışmaları

Savunuculuğun her aşaması iletişimden oluşur. İkili konuşmalar, mesajlar, resmi yazılar, sosyal medya duyuruları vs. Bu nedenle, iletişim diline her zaman özenmek, dikkat etmek gerekir.

İletişimde sürekli olumsuz mesaj vermek, sürekli karşıt bir dil kullanmak fayda sağlamaz. Savunduğumuz yaşamın olumlu yönlerini, güzelliğini, herkesi kapsadığını anlatmak bazen daha çok dikkat çekebilir. **Bu süreçte doğanın iletişimini örnek alabiliriz. Üzerine beton dökülen çiçek en güzel renkleriyle açar ve çoğalmanın bir yolunu bulur. Biz de çiçekler gibi en güzel halimizle mücadele etmeli ve çoğalmanın yollarını bulmalıyız.**

Doğayı savunanlar, genelde ülkenin kalkınmasını engelleme yada siyasi amaçları olduğu iddialarıyla suçlanırlar. Bu konularda stratejik davranmak gerekir. Söylemlerimizde bölgedeki üretimlerin ekonomiye katkısı, kültürel değerlerin öneminin anlatılması gereklidir.

Dikkat etmeniz gereken bir konu da kutuplaşmadan uzak kalabilmektir. Şirketler köyleri bölmek için genelde değerinin üzerinde para teklif ederek arsalar satın alırlar. Buna karşılık köyde iyi bir iletişim grubu oluşturmak önemlidir.

Koşullar ne olursa olsun karar vericiler, resmi merciler, ilgili kurumlar ve bölgedeki insanlarla iletişimi kesmemelisiniz. Her koşulda kapıları zorlamak, derdinizi anlatmaya devam etmek mücadeleye fayda sağlar. **İletişimde ısrar etmek ve vazgeçmemek pek çok mücadelenin kazanılmasına katkı sağlamıştır.**

3.1. Sosyal medyayı kullanmak

Günümüzde ülke gündemine girmenin ve sesinizi duyurmanın önemli bir yolu da sosyal medya. Ancak sosyal medyada istediğimiz etkiyi yaratmak çok da kolay değil. Bunun için basit ama önemli adımları gerçekleştirmeniz gerekiyor.

- Sosyal Medya için birinci bölümdeki hazırlık dosyası önemli. Etkileyici ve çözümlü net fotoğraflara ihtiyacınız olacak.

- Sosyal medyada uzun yazılar neredeyse hiç okunmuyor. Bu nedenle, çok kısa ve net ifadeler kullanmak gerekiyor.

Fotoğraf: Alperen Akdemir

- Sonradan değiştirmeyeceğiniz bir slogan bulmak önemli. Alanı tehdit eden kurumun ismini içeren sloganlardan kaçının. "Aliveli Şirketini İstemiyoruz" gibi bir sloganın öznesi şirkettir, oysa sesini duyurmak istediğimiz şey bizim savunduğumuz alan. Savunduğunuz alanın ismini içeren sloganlar tercih etmeniz yarattığınız etkiyi arttırabilir. O alanın tanınması daha sonra başka tehditlere karşı da sizi güçlendirecektir. "**Hasankeyf Yok Olmasın**", "**Akbelen Ormanını Vermeyeceğiz**", "**Diren Kazdağları**" gibi sloganları örnek alabilirsiniz.

- Sosyal medya için seçtiğiniz fotoğrafların üzerine kısa başlıklar atın. Böylece daha çok kişi paylaşır. Burada ya tehdidi ya da talebinizi yazmalısınız. Aşağıda Bargilya sulak alanı için bir örnek verilmiştir.

- Uydu görüntüsü kullanarak basit haritalar hazırlayabilirsiniz.

- 1 dakikayı geçmeyen kısa videolar çekip, paylaşabilirsiniz.

Göl Marmara için yapılan filmi burdan izleyebilirsiniz

https://youtu.be/_BpLcVFWHxl

- Elinizdeki bütün görselleri ve materyalleri bir anda paylaşım tüketmeyin. Sahip olduğunuz içeriği düzenli aralıklarla paylaşabileceğiniz bir sosyal medya planı hazırlayın.

- Sosyal medyada sesinizi duyurmanıza yardımcı olacak aktif derneklere, ünlülere, fenomenlere, kanallara ulaşmaya çalışın.

Bu konuda başarılı bir mücadele yürütmüş olan İzmir Orhanlı Köyü'nün Instagram ve Twitter hesaplarını inceleyin. Buradaki görseller, köydeki kısa röportajlar size fikir verecektir.

@KoyuOrhanlv

@orhanlikoyuderneği

3.2. Basın açıklaması yapmak

Çeşme Turizm Projesi'ne karşı İzmir Cumhuriyet Meydanı'nda düzenlenen mitingden bir kare.

İletişim ayağının önemli bir bölümünü de yapacağınız basın açıklaması oluşturur. Bunun için iki şeye ihtiyacınız var. İlk olarak basına göndermek için, tehdit altındaki alanın, köydeki insanların ve proje başlamışsa inşaat alanının fotoğraflarını içeren en fazla beş fotoğraf olmalı. Basına en iyi fotoğraflarınızı verin, fazlasına gerek yok.

İkincisi de basın açıklaması metni. Bu metni aşağıdaki uyarıları dikkate alarak ve verdiğimiz örnekleri inceleyerek hazırlayın.

- Basın açıklaması 1 sayfayı aşmamalıdır. Şöyle düşünün bir gazetede veya web sitesinde okuduğunuz haberler en fazla yarım sayfadır. Dolayısıyla siz uzun bir metin yazarsanız, basın o metni keser ve kendi istediği kısmını haber yapar. Bu durumda, haber sizin istediğiniz gibi çıkmayabilir. Bunu önlemek için kısa bir bülten yazmayı başarmalısınız.
- Basın açıklamasının en altına mutlaka bir irtibat kişisi ve telefon numarası ekleyin.
- Kısa bir başlık tercih edin. İnternette benzer konulardaki haberlere bakın, orada kullanılan başlıkları örnek alabilirsiniz.
- Basın açıklaması 5N1K olmalıdır. Yani bu metinde, KİM yapıyor, NE yapıyor, NEREDE yapıyor, NE ZAMAN yapıyor, NEDEN yapıyor, NASIL yapıyor sorularının cevapları olmalıdır. Metni yazdığınızda bu soruların cevapları var mı, diye kontrol edin.
- Uzun ve karmaşık cümlelerden kaçının. Mümkünse, metnin içerisine kısa alt başlıklar atın.
- Basın açıklamasının sonunu bir veya iki kişinin demeciyle tamamlayın. İdeal olan proje alanında yaşayan yerelden bir kişi örneğin bir muhtar, köy derneği başkanı, balıkçı kooperatifi başkanı gibi birinin birkaç cümlesinin yer almasıdır. Buna ek olarak bir avukat veya alanla ilgili sözüne güvenilir bir uzmanın demecinin yer alması iyi olur. Bunlar olmadan da bir bülten yapılabilir, ancak demeçler bültenin değerini artırır.

EK 3: Göl Marmara Basın Bülteni Örneği

EK 4: Gediz Deltası Basın Açıklaması Örneği

3.3. Barışçıl etkinlikler yapmak

Basın açıklamasını tehdit altında olan köyünüzde veya proje alanında yapabilirsiniz. Burada önceden hazırladığınız pankartlarla bir fotoğraf çekmelisiniz. Alandan kısa videolar da çekmek, sosyal medya için etkili olacaktır. Aşağıda örnek görseller verilmektedir.

Basın açıklamasına hazırlanırken bulunduğunuz yöreye özgü değerleri düşünün. Ve bu değerleri kullanmaya çalışın. Örneğin, İzmir Orhanlı'daki basın açıklamasında o köyün zeybek grubu gelip bir gösteri yaptı. Bu önceden basına söylendi ve daha fazla kişinin gelmesini sağladı. Basın açıklamasının da haber değerini artırdı. Habere bakan insanların eylem yapan, her şeye karşı çıkan kişiler yerine yerel kültürümüzü savunan kişiler görmesi daha etkili oluyor.

Bazı durumlarda şirketler bu etkinliklere "provakatörler" gönderir. Bazen de fikir ayrılıklarına dayalı gerginlikler alandaki huzuru bozar. Böyle durumlara karşı önceden hazır olmalısınız. Hiçbir söz dalaşına girmemeli, kışkırtan biri olursa jandarmadan destek istemeli ve daha da ileri giden olursa o kişi hakkında şikayetçi olmalısınız.

Basın açıklaması öncesi aranızda bir görev paylaşımı yapın. Kim fotoğraf çekecek, kim provakatörlere karşı dikkatli olacak, kim jandarma geldiğinde iletişime geçecek gibi bir görev dağılımı yapmış olmanız, basın açıklaması sırasında oluşabilecek aksaklıkları engelleyecektir.

Göl Marmara'nın yaşadığı susuzluğu kamuoyuna taşımak için bir araya gelenler göl tabanına "SU" yazdı.

Orhanlı Köyü'nde JES sondaj arama alanında şirketin kestiği zeytin ağaçlarına karşı bölgede yaşayanlar alanda bulundu. Fotoğraf: Cansu Kabakçı

Bir basın açıklaması yapacaksanız açıklamayı yapacağınız alandan sorumlu güvenlik birimine (Valilik veya Kaymakam) önceden bilgi vermelisiniz. Yazacağınız dilekçede çok basit olarak etkinliğinizde ne yapacağınızı anlatın ve sizin güvenliğinizi sağlamalarını isteyin.

Proje alanına girmek için bazı durumlarda resmi izin gerekebilir. Bu konuda ilgili makamlardan önceden bilgi almalı ve gerekli durumlarda izin başvurusunda bulunmalısınız.

3.4. İlgili Sivil Toplum Kuruluşlarına Ulaşmak

Savunuculuk konusunda uzmanlığa sahip ve deneyimli kurum ve topluluklardan destek talep edebilirsiniz. Ancak unutmayın, bu kurumlar çok az sayıda kişiden oluşur. Sizin

gibi mücadele etmek isteyen gruplardan ve kişilerden çok fazla talep alır. Bu nedenle, her talebe yetişmeleri mümkün değildir. Siz her halükârda talebinizi iletin, bölgenizde yaşanan ve mücadele etmek istediğiniz durumu paylaşın. Sorunları yazılı bir mesaj ve mutlaka görseller ile paylaşmanızda fayda var.

Hangi konuda tehdit yaşıyorsanız, sizinle aynı problemi yaşamış köyleri, alanları araştırın. Bu konuda başarılı olmuş gruplar ya da kişilere ulaşmaya çalışın. Yereldeki deneyim size en büyük faydayı sağlayacaktır.

3.5. Yöre İnsanı Bilgilendirmek

İzmir Orhanlı Köyü'nde JES projesinin olumsuz etkilerinin anlatıldığı köy kahvesi.
Fotoğraf: Mahmut Koyaş

Türkiye'de güçlü ve başarılı mücadele örneklerinin ortak özelliği, yöre halkının birlik olmasıdır. Ne kadar çok kişi bir arada bu mücadele içinde olursa, başarı şansı da o kadar artar.

Karşı çıktığınız projeyi yapmak isteyen şirket sadece devletten izin almakla kalmaz. Aynı zamanda kaymakam ve muhtar ile iyi ilişkiler

kurmaya çalışır. Yöre halkına vaatlerde bulunur. Değerinin üzerinde birkaç arsa satın alır. Böylece kendisine yöreden destekçiler edinir.

Bu süreçte, sizin de boş durmamanız gerekiyor. Bölgede yaşayanlara projenin zararlarını anlatmalısınız. Başka yerlerde yaşayan kötü örneklerin fotoğraflarını, filmlerini paylaşmalısınız. Aynı zamanda muhtar, kaymakam ve bölgenin mülki amirini ziyaret edip, kararlı bir şekilde bu projeyi istemediğinizi söylemeli; bu projenin bölgeye vereceği zararı somut bir şekilde anlatmalısınız.

Projenin etkilenecek bölgede yaşayan insanların projenin etkileri hakkında bilgilenebilmesi için her türlü imkânı değerlendirin. Bunun için kahve, düğün, hayır, hasat gibi insanların toplu olduğu yerlerde bilgilendirme yapabilirsiniz. Ayrıca köy meydanı gibi kalabalığın olduğu ortamlarda ya da başka ortak alanlarda toplanıp konuşabilirsiniz. Kadınlar ve gençlerin söz alması ve projeye karşı çıkmak için aktif rol alması önemlidir. Bu noktada, projeye karşı mücadelede geniş bir katılım elde etmek için; proje alanının neden önemli olduğu, projenin zararlarını anlatılması önemlidir. İmkân varsa yazılı bilgi metinleri de paylaşılabilir. Aşağıda İzmir Orhanlı Köyü'nde Jeotermal Enerji Santrali (JES) projesine karşı hazırlanan broşür paylaşılmıştır.

Orhanlı Köyü'nde yapılması planlanan JES hakkında bilgilendirme broşürü.

Orhanlı Köyü'nde yapılması planlanan JES hakkında avukatlar duruma ilgili bilgilendirme yaptı.

Orhanlı Köyü sakinleri, yaşam alanlarında yapılması planlanan JES'e karşı mücadele etmek için bir araya geldi.

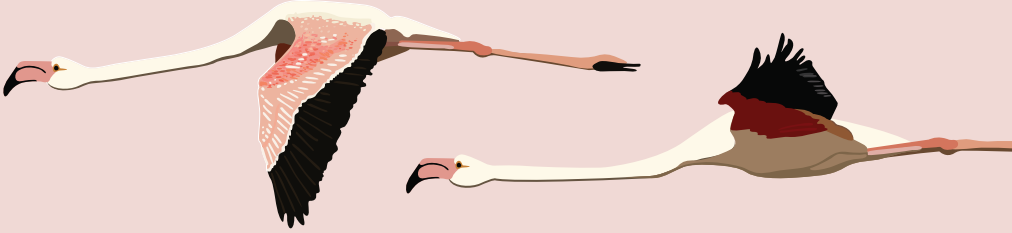
Gediz Deltası'nı yok edecek İzmir Körfezi Geçiş Projesi'ne karşı İzmirli sivil toplum kuruluşları hep birlikte mücadele etti.

İzmir Körfezi Geçiş Projesi iptali için Gediz Deltası'nda yapılan basın açıklamalarından biri.

“Var olmayan var olanı belirler.”

Deleuze

04

Savunuculuk Örnekleri

Türkiye'nin doğa savunma tarihinde pek çok önemli vaka yer alıyor. Bu bölüm için özellikle yakın tarihte gerçekleşen ve kazanılan örnekler seçildi. Doğa Derneği'nin yakından takip ettiği, desteklediği ve detaylarına hakim olduğu hikayeleri burada okuyabilir, daha fazla bilgiye ihtiyacınız olursa bizimle iletişime geçebilirsiniz.

Her mücadelenin hikayesi farklı. Başarılı olmanın sihirli bir formülü yok. Bu başarıların bir garantisi de yok. İleride aynı veya farklı projeler yine söz konusu olabilir, yeni tehditler ortaya çıkabilir.

4.1. GEDİZ DELTASI - İzmir

Gediz Deltası, nüfusu 4 milyonu aşan bir metropolün içinde yer alan ve barındırdığı farklı habitatlar sayesinde binlerce canlıya yaşam ortamı sunan uluslararası öneme sahip nadir sulak alanlardan biri. Delta her ne kadar ulusal ve uluslararası yasa ve yönetmeliklerle korunuyor olsa da İzmir şehir merkezi çeperinde, denizin yanı başında geniş bir bölgeyi kapladığı için büyük bir kentleşme baskısı altında.

Çiğli ile Balçova ilçelerini, körfezin üzerinden bir otobanla bağlamayı hedefleyen, 2017 yılının Nisan ayında "ÇED olumlu kararı" verilen Körfez Geçiş Projesi için 2018 yılının Aralık ayında "ÇED olumlu kararının iptali kararı" verildi. Meslek odaları, sivil toplum kuruluşları ve vatandaşlarının açtığı davalar sonucunda elde edilen bu başarı; davalara ek olarak etkili iletişim çalışmalarıyla kazanıldı.

Bu mücadele, rehberde anlatılan üç aşamanın da başarıyla tamamlanmasının güzel bir örneği. İlk aşamada Gediz Deltası ve Körfez Geçiş Projesi'yle ilgili tüm bilgi, görsel ve belgeler derlendi. Ardından hukuki mücadele ve iletişim çalışmaları için sivil toplum ve uzmanlarla toplantılar yapıldı. Düzenli olarak sosyal medya, ulusal ve yerel basına yönelik açıklamalar yapıldı. Deltada etkinlikler düzenlendi.

Gediz Deltası üzerindeki tehditler

- Körfez Geçiş Projesi'nin gerçekleşmesi amacıyla Delta'yı koruyan sulak alan sınırının değiştirilmesi ve alanın başka tehditlere de açık hale gelmesi.
- Deltanın güneyindeki son sulak alanların ve kuşların beslenme alanlarının yok edilecek olması.
- Şehrin deltaya yaklaşması ve yapılaşmanın artması.
- Körfezdeki su altı ekolojisinin bozulması.

Gediz Deltası'nın Savunulması (2017-2020)

- Bilimsel veriler hazırlandı. Projenin ÇED olumlu kararına dava açıldı.
- Sulak alan sınır değişikliğine dava açıldı. İlgili tüm karar vericilerle görüşüldü.
- Körfez Geçiş Projesi'ne karşı sistemli ve sürekli bir iletişim çalışması yapıldı.
- Gelecekte ortaya çıkacak tehditleri engellemek amacıyla Gediz Deltası'nın UNESCO dünya mirası ilan edilmesi için kampanya başlatıldı.
- Deltada ücretsiz kuşgözlem gezileri yoluyla kamuoyu oluşturuldu.

Gediz Deltası'nda İzmir şehriyle iç içe yaşayan flamingolar.

Gediz Deltası'nda Körfez Geçiş Projesi'ne karşı çıkanların deltada oluşturdukları flamingo figürü ve slogan: **Flamingoma Dokunma!**

UNESCO

DÜNYA MİRASI YOLUNDA

GEDİZ DELTASI

ÇALIŞTAYI

26 Kasım 2019 Salı

Ahmet Pirıştina Kent Arşivi ve Müzesi
Toplantı Salonu

© 10.00

İZMİR
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

Doğa

Gediz Deltası'nın UNESCO Dünya Mirası ilan edilmesi için yapılan çalışmalara bir örnek.

Flamingoların Dansına Yolculuk

Flamingolar İzmir'in Gediz Deltası'nda binlerce yıldır olduğu gibi bu yıl da kur danslarına başladı. Flamingoların kur dansına şahit olmak ve Delta'nın kuşlarıyla buluşmak için 17 Mart Pazar günü bir araya geliyoruz.

Not: Etkinliğe katılım ücretsizdir.

Ayrıntılı bilgi ve katılım için:
Eyüp Fatih Şimşek
0542 533 30 18
eyup.simssek@dogadernegi.org

gedizmirasimizdir.org

17 Mart Pazar
Saat: 14.00

Yer: Mavişehir'deki
Balıkçı Barınağı

BirdLife
INTERNATIONAL

Doğa

Gediz Deltası'nda ücretsiz yapılan kuş gözlem yürüyüşlerinden bir afiş örneği.

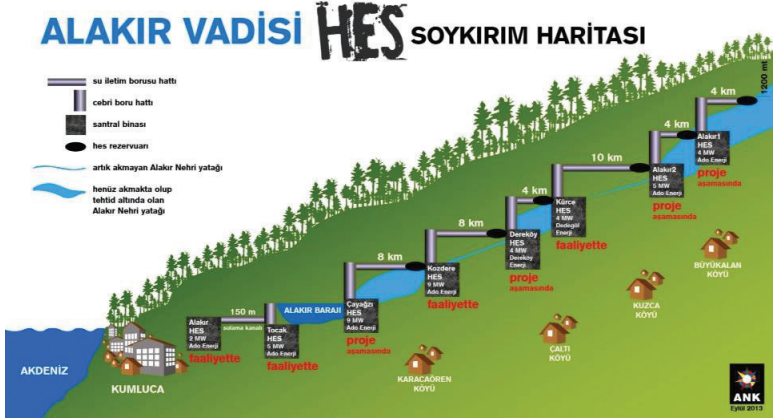
4.2. ALAKIR NEHRİ - Antalya

Antalya'nın Bey Dağları'ndan Kumluca Ovası'na açılan Alakir Vadisi'ndeki tüm canlıların ortak yaşam kaynağı olan Alakir Nehri, kaynağından sahile kadar birbirini ardına yapılmak istenilen 8 adet hidroelektrik santrali (HES) ile borulara hapsedilerek, özgürce aktığı yatağından çalınmak isteniliyor.

10 yılı aşkın bir süredir vadiye yaşayanlarla birlikte, doğa savunucularından oluşan Alakir Nehri Kardeşliği, vadideki tüm canlılar adına açtığı davalar; gerçekleştirdikleri çeşitli etkinlikler, buluşmalar ve sanatsal performanslarla mücadeleyi sürdürüyor.

Alakir Nehri Kardeşliği tamamen gönüllülük esasına dayalı. Bu yaşam mücadelesinin maddi giderlerini, düzenledikleri konserler, etkinlikler, sergiler ve konuyla ilgili hazırladıkları "Alakir'in Sesi" adlı müzik albümleri ve bez çanta satışlarıyla karşılıyor.

Alakir Vadisi'nin yok edilmesini anlatan çizim.

Alakir Vadisi'nin barışçıl etkinliklerinden birisi.

Alakır Nehri'ni Savunma Süreçleri

- Kısa sürede çok sayıda kişi ve kurumdan bilgi ve kamuoyu oluşturmak için destek toplandı.
- Alakır'a hiç gitmemiş insanlar bile mücadeleye destek oldu.
- Düzenli iletişim yapıldı.
- Alakır Vadisi'ndeki her canlının yaşamı paylaşıldı.
- Müzikli, barışçıl ve yaratıcı eylemler ve basın açıklamaları yapıldı.
- Alakır'ın Sesi müzik albümü çıkarıldı.
- Gönüllülerin albüm satışlarından elde edilen gelire dava açıldı.
- Resmi süreçler öğrenildi ve titizlikle takip edildi.
- İlgili tüm kurumlarla sürekli olarak resmi görüşmeler yapıldı.
- Uzman kurumlardan destek alındı.
- Bilim insanlarına ulaşıldı ve vadide araştırmalar sağlandı.
- Vadideki bilimsel çalışmalar ve uzmanların verileriyle koruma statüsü için başvuruldu ve başarılı oldu. Bu bölgedeki üç HES projesi bu sayede engellendi.
- Vadide başka tehditlere karşı da savunuculuk yapılıyor. Aktif iletişim ve mücadele sürüyor.

Alakır Vadisi'nin hukuki mücadelesinin giderlerini karşılamak için müzik albümü hazırlandı.

Alakır Nehri ve ekosistemi SİT alanı ilan edildi.

Alakır Nehri mücadelesi, hem Türkiye hem dünya doğa koruma tarihinde başarılı bir örnek olarak yer almaktadır. Bu başarının arkasında pek çok hikaye ve alınan ders bulunmaktadır. Burada pek çok kazanım sağlansa da mücadele devam etmektedir. Alakır'daki çalışmalar sadece savunuculuk çalışması değil aynı zamanda bir doğa koruma çalışmasıdır.

Kampanya ve hukuki süreçlerin yanı sıra buradaki yaşamı var etmek için yaşamın her aşamasına yönelik örnekler denenmiş ve üretilmiştir. İmkanınız varsa Alakır'a gitmenizi, oradaki hikayeyi dinlemek ve görmek için vakit ayırmanızı öneririz.

Alakır Nehri'nde Neler Oldu?

- Mücadele sürerken 4 HES yapıldı.
- 1 m² koruma alanı bile olmayan Alakır Vadisi'nde 9.2 milyon m² alan koruma altına alındı.
- Alanda yaşayan canlı türlerinin envanteri çıkarıldı. Bölgede yaşayan nadir ve tehlike altındaki canlılar sayesinde koruma alanı başvuruları için bilimsel altlık hazırlandı.
- Koruma alanı sayesinde 2 HES'in lisansı iptal edildi ve 1 HES yapılamaz hale geldi.
- Milyonlarca canlının yaşam kaynağı olan Alakır Nehri büyük ölçüde kurtuldu.
- Alakır Nehri Kardeşliği hem ulusal hem uluslararası düzeyde doğa savunuculuğunda örnek bir mücadele olmaya ve ilham vermeye devam ediyor.

Alakır Nehri sosyal medya hesaplarından verdikleri yaşam mücadelesinin bütün evrelerini takip edebilirsiniz.

@ALAKIRINSESI

@alakir_nehri_kardesligi

Alakır Nehri Kardeşliği

@alakirnehrikardesligi

4.3. ORHANLI VADİSİ - İzmir

Bir kadim Üretim Havzası'nda yer alan Orhanlı Köyü. *Fotoğraf: Mahmut Koyaş*

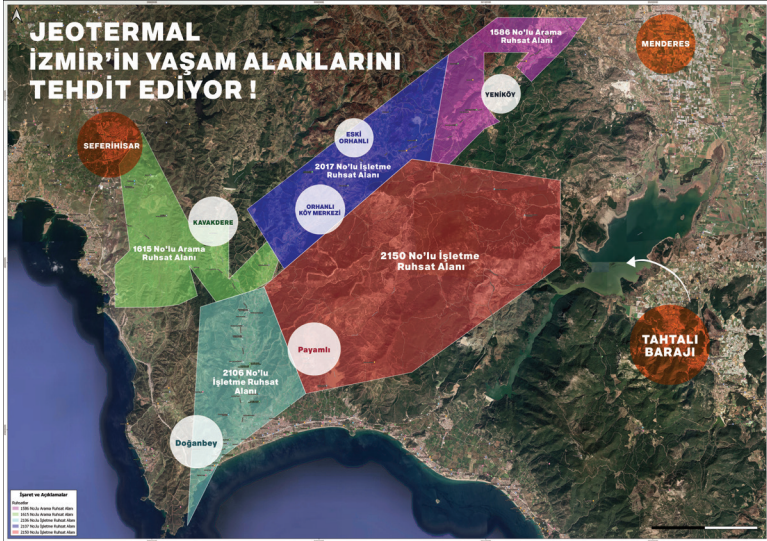
İzmir Seferihisar'da yer alan Orhanlı Vadisi, 3000 yıldır kesintisiz devam eden zeytincilik ve hayvancılık üzerine yaşamın şekillendiği bir Kadim Üretim Havzası (KÜH). Burada doğayla uyumlu, onarıcı ve biyolojik çeşitliliği destekleyici kadim üretim yöntemleri kullanılıyor. İnsan emeğine dayalı bu teknikler, birbirini destekleyen üretim aşamalarından oluşuyor ve yöre halkının gıda, barınma, ısınma gibi temel ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde çalışıyor.

Bölgede yaşayan insanların doğanın sahibi gibi değil onun yalnızca bir parçası olarak yaşamını sürdürdüğü Orhanlı Vadisi, çeşitli alanlarda jeotermal kaynak arama sondajları ve jeotermal enerji santrali kurulması gibi tehditlerle karşı karşıya. Burada yaşayan ve geçimini zeytincilik, arıcılık, hayvancılık, organik tarım gibi faaliyetlerle sağlayan bölge halkı, yaşam alanlarında başlayan ve devam etmekte olan çalışmalara karşı mücadele veriyor. Köy göç vermiyor, aksine göç alıyor ve yeni köylüler de bu mücadeleye destek oluyor.

Doğa Derneği'nin merkez ofisi de bu köyde bulunuyor. Dernek, bilimsel ve teknik destek dışında köydeki JES mücadelesine olabildiğince mesafeli durdu. Özellikle tüm iletişim çalışmaları Orhanlı Köy Derneği bünyesinde yapıldı. Savunuculukta ana rolleri üstlenenlerin yereldeki insanlar ve yerel kurumlar olması önemli. Ulusal kurumlardan destek olarak yerelde bir güç oluşturduğumuzda başarılı olmak kaçınılmaz.

Hazırlık Aşaması

Orhanlı Köyü'nde JES konusundaki mücadelenin ilk aşamasında Doğa Derneği uzmanlarının desteğiyle ruhsat alanları araştırıldı. Başlangıçta bölgede planlanan tek bir proje olduğu sanılırken; Seferihisar ve Menderes ilçeleri sınırları içerisinde farklı şirketlere ait 5 farklı ruhsat alanı bulunduğu tespit edildi. Ruhsat alanlarından 3 tanesinin işletme (2150, 2106, 2107), 2 tanesinin arama (1615, 1586) ruhsatı olduğu görüldü.

İzmir ili Menderes ve Seferihisar ilçe sınırları içerisinde yer alan jeotermal ruhsat alanları.

Bu süreçte, ruhsat alanlarından birinin İzmir'in içme suyu havzası olan Tahtalı Baraj Havzası ile çakıştığı ortaya çıktı. Bu bilgi, İzmir Büyükşehir

Belediyesi İzmir Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü ile paylaşıldı. Jeotermal ruhsat alanlarının içme suyunu tehdit etmesi ve içme suyu havzası sınırları içerisinde jeotermal ruhsat alanlarının kanunlar kapsamında uygun olmadığı bilgisine istinaden davalar açıldı. Açılan davalar kazanıldı ve bahsi geçen ruhsat alanı iptal edildi.

Vadinin önemini gösterecek raporlar, makaleler ve fotoğraflar toplandı. Uzmanlardan bilgi talep edildi. Avukatlarla görüşüldü. JES'in zararları hakkında köyde toplantılar yapıldı. Hızlı ve etkin bir iletişim için Orhanlı köyü sakinlerinin yer aldığı bir Whatsapp grubu kuruldu.

Resmi Süreçler

İlk olarak konuyla ilgili resmi dilekçeler hazırlandı. İlgili kurumlara (İl Tarım Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, İzmir Su ve Kanalizasyon Genel Müdürlüğü, Seferihisar Belediyesi, İzmir Büyükşehir Belediyesi, İzmir Valiliği, Seferihisar Kaymakamlığı) dilekçeler tek tek elden verildi. Her bir dilekçe ayrı olarak evrağa kaydedtirildi. Böylece her dilekçeye ayrı bir cevap verilmesi zorunluluğu doğdu. Orhanlı köyünün JES mücadelesi, bu sayede ilgili kurumların gündeminde geniş bir yer buldu.

Köyde ÇED sürecinin bir ayağı olarak yapılmak istenen Halkı Bilgilendirme Toplantısı'na karşı da yoğun bir çalışma yürütüldü. Toplantıya, Orhanlı Köyü'nün mücadelesine destek olabilecek herkes davet edildi. Yöre halkı, çocuğu, genci, yaşlısı, erkeği ve kadınıyla sürece dahil oldu. Köyün halk oyunları ekibi toplantı öncesinde zeybek oynayarak, bölgelerindeki yaşamı savunacaklarını söyledi. Pankartlar hazırlandı, dava sürecini yürüten avukatlar ve gönüllü avukatlar toplantı günü hazır bulundu. Ayrıca basının geniş bir katılım sağlaması için ulusal ve uluslararası basın mensuplarına davetiye gönderildi. Bütün imkanlar seferber edilerek; basın mensuplarının toplantı alanına ulaşımı sağlandı. Bu topyekün mücadele sayesinde Halkın Katılım Toplantısı'nın yapılması engellendi.

Elde edilen bu başarının ardından dava için köyde vekaletler toplandı. Dava süreci için gerekli olan ücret, imeceyle toplandı. Dava için gelen bilirkişi keşfine yoğun bir katılım sağlandı. Bilirkişinin olumsuz görüş vermesiyle birlikte dava süreci kazanılmış oldu.

İletişim Çalışmaları

Türkiye genelinde doğa koruma çalışmaları yürüten Doğa Derneği'nin ofisi, Seferihisar'ın Orhanlı Köyü'nde yer almasına rağmen; iletişim çalışmalarında Doğa Derneği ön plana çıkmadı. Özellikle bölgede yaşayanların ve Orhanlı Köyü Derneği'nin iletişim sürecinde etkin bir rol alması sağlandı. Bu tür mücadelelerde, geçmişteki deneyimlerden hareketle mücadelenin yerelden yürütülmesi stratejisi tercih edildi.

Köyün yerlisi olan yaşlılarla, üreticilerle kısa video çekimleri yapıldı. ÇED toplantısı, zeytin ağaçlarının kesilmesine tepki verilmesi gibi etkinliklerde de videolar ve fotoğraflar çekildi. Bu video ve fotoğraflar sosyal medyada etkin bir şekilde kullanıldı, basına servis edildi.

Her etkinlik barışçıl bir şekilde ve yasal haklar çerçevesinde planlandı ve uygulandı. Bütün süreç dava avukatlarının bilgilendirmeleriyle şekillendi. Jandarma ve kaymakama resmi yazılarla bilgi verildi. Kurumlar sürekli ziyaret edildi.

Destek için gelen siyasi partiler ya da oluşumların slogan veya bayraklarla etkinliklere, basın açıklamalarına katılmalarına bölgedeki mücadeleyi olumsuz etkileyebilecek fikir ayrılıkları yaratabilir düşüncesiyle izin verilmedi.

Belirlenen çeşitli hashtaglerle Twitter üzerinden konuyu Türkiye gündemine taşımaya odaklı olarak iletişim çalışmaları yürütüldü. Bu çalışmalara ünlülerin, fenomenlerin destek olması sağlanarak Orhanlı'nın JES'e karşı mücadelesine ilişkin bir kamuoyu oluşturulması ve farkındalık sağlandı.

Jeotermale karşı savunuculuk çalışmalarında Doğa Derneği, Seferihisar Belediyesi, İzmir Büyükşehir Belediyesi, sivil toplum kuruluşları ve özellikle Orhanlı Köyü'nde yaşayan insanların bir araya gelmesi ve birlik olması jeotermale karşı mücadelenin başarıya ulaşmasını sağladı.

Orhanlı Köyü Derneği sosyal medya hesaplarından mücadelenin süreçlerini takip edebilirsiniz.

@KoyuOrhanl

@orhanlikoyudernegi

Orhanlı Köyü Derneği

“Beklenmeyen beklenmelidir.”

Morin

05

Savunuculuk Planlama ve Uygulama Kontrol Listesi

Kontrol Listesi	Yapıldı	Yapılmadı
Alandan fotoğraf/video çekmek ve çekilmiş fotoğrafları toplamak.		
Tehdit oluşturan proje, projeyi gerçekleştirecek kurum ve sorumlularını bulmak.		
Alanın savunulmasına yardımcı olacak hukuki bilgiler edinmek.		
Alan hakkında bilimsel bilgiler edinmek.		
Konuyla ilgili uzmanlara ulaşmak.		
Savunuculuk örneklerini incelemek.		
Bilgi edinme, itiraz etme ve suç duyurusunda bulunma dilekçeleri hazırlamak ve takibini yapmak.		
ÇED sürecini öğrenmek.		
ÇED'e itiraz etmek ve süreci takip etmek.		
Dava süreçlerini takip etmek ve gönüllü hukukçulara ulaşmak.		
Sosyal medyayı kullanmak.		
Basın açıklaması yapmak.		
Barışçıl etkinlikler yapmak. İlgili sivil toplum kuruluşlarına ulaşmak.		
Yöre insanını bilgilendirmek.		
Savunuculuğu korumaya dönüştürmek için çalışmalar yapmak.		
Tehdit oluşturan projenin geri gelme ihtimaline karşı https://eced-duyuru.csb.gov.tr adresinden düzenli aralıklarla duyuruları kontrol etmek.		

06

Ekler

EK 1: Marmara Gölü Bilgi Edinme Dilekçesi

EK 2: Orhanlı Jeotermal Santral Çalışmalarına İlişkin Suç Duyurusu
Dilekçe Örneği

EK 3: Göl Marmara Basın Bülteni Örneği

EK 4: Gediz Deltası Basın Açıklaması Örneği

EK 1: MARMARA GÖLÜ BİLGİ EDİNME DİLEKÇESİ

03 Şubat 2022

Sayı: 03.02.2022.01

T.C. TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
4. Bölge Müdürlüğü
Manisa

Konu: Marmara Gölü hakkında Celal Bayar Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Ergün TAŞKIN tarafından hazırlanan rapora ilişkin 4982 Sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu uyarınca bilgi edinme talebidir.

Doğa Derneği, 2002 yılından bu yana Türkiye'nin biyoçeşitliliğini korumaya yönelik çalışmalar yürüten ve Türkiye doğasının sorunlarına yapıcı çözümler getirmeyi ilke edinmiş, kâr amacı gütmeyen bir sivil toplum kuruluşudur. Derneğimiz, Dünya Doğayı ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği'nin (IUCN) üyesi ve Dünya Kuşları Koruma Kurumu'nun (BirdLife International) Türkiye ortağıdır ve Gediz Havza Yönetim Heyeti üyesidir.

Marmara Gölü, Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği'ne göre 2017 yılında Ulusal Önele Haiz Sulak Alan olarak tescillenmiştir. Göl, Türkiye'deki 184 Önemli Kuş Alanı'ndan ve 305 Önemli Doğa Alanı'ndan biridir. Geçtiğimiz yıllara kadar kış aylarında gölde yaklaşık 65 bin su kuşu görülmekteydi. Tepeli pelikan *Pelicanus crispus*, mahmuzlu kızkuşu *Vanellus spinosus*, pasbaş patka *Aythya nyroca* ve alaca balıkcıl *Ardeola ralloides* alanda kuluçkaya yatan önemli su kuşlarıydı. Fiyu *Anas penelope*, elmabaş patka *Aythya ferina*, kılıçgaga *Recurvirostra avosetta* türlerinin önemli popülasyonları ve nesli tehlike altına girmeye yakın olan tepeli pelikan *Pelicanus crispus* türünün dünya nüfusunun %9'u kış aylarında Marmara Gölü'nde beslenmekte ve kışı burada geçirmekteydi. Alan kuşlar açısından önemli bir konaklama, beslenme ve üreme alanıydı. Alana Önemli Doğa Alanı statüsünü kazandıran göle endemik *Kripowitschia mermere* ve Türkiye'ye endemik *Ladigesocypris mermere* balık türleri için de yaşam alanıydı.

Göl, bulunduğu üzere geçtiğimiz aylarda tümüyle kurudu. Gölün hızla yeniden oluşabilmesi için gölü besleyen kaynakların ve besleme kanallarındaki (Kumçayı, Adala ve Marmara Gölü Besleme Kanalı) kış ve bahar sularının Marmara Gölü'ne ulaşması gerekmektedir. Gölün ana besleme kaynağı olan ve Gördes Barajı'nda tutulan suyun göle verilmesi en hızlı çözümlerden biri olarak görülmektedir. **Eş zamanlı olarak Ahmetli Regülatörü'nde hâlihazırda bulunan pompa sistemi kullanılarak göle kış ve bahar sularının gönderilmesi gerekmektedir.** Kış aylarında yoğun yağmur suları ile toprak suya doymuştur. Su salındığında toprağa geçmeyip hemen göle ulaşması mümkün olabilecektir.

Yukarıda belirttiğimiz açıklamalara istinaden, 4982 Sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nda düzenlenen yasal süre içerisinde, aynı Kanunun Madde 5. Hükmü uyarınca, ilgili kamu kurum ve kuruluşunun bilgi verme yükümlülüğüne dayanarak Ahmetli Çayı'ndan gönderilecek suyun uygunluğu konusunda Müdürlüğünüzce Manisa Celal Bayar Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Ergün TAŞKIN'a hazırlatılan rapor talep edilmektedir.

Raporun tarafımıza aşağıda belirtilen adrese yazılı olarak iletilmesi konusunda gereğini arz ederim. Saygılarımla,

Tuba Kılıç Karcı

Yönetim Kurulu Başkanı

Doğa Derneği

Orhanlı Mahallesi 7102 Sokak No: 1 Seferihisar / Izmir
Tel: 0850 840 60 49 Faks: 0850 303 92 12
E-posta: doga@dogadernegi.org

www.dogadernegi.org

EK 2: ORHANLI JEOTERMAL SANTRAL ÇALIŞMALARINA İLİŞKİN SUÇ DUYURUSU DİLEKÇE ÖRNEĞİ

SEFERİHİSAR CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI'NA

ŞİKAYETÇİLER

- 1- Galip Ener TC: 20204280312 Adres: Hıdırlık mahallesi Nejat Hepkon Caddesi 12/1 Kat:1 Daire:5 Seferihisar/İzmir
- 2- Hakan Kandır TC: 19328309566 Adres:Orhanlı Mahallesi Orhanlı caddesi 178/1 Seferihisar/İzmir
- 3- Süleyman Selçuk Ener TC:20189280864 Adres: Turabiye mahallesi 20 sokak No:32 Seferihisar/İzmir
- 4- Şükran Şireci TC: 11617429528 Adres: Orhanlı mahallesi 7014 sokak No:4/2 Seferihisar/İzmir

ŞÜPHELİLER

- 1- Küçük Menderes Enerji Petrol Jeotermal Maden Elektrik Üretim Mühendislik ve İnşaat A.Ş
İzmir İli, Seferihisar İlçesi, Orhanlı Mah. 157 ada, 2 parseldeki JES şantiyesi
- 2- Karen Kahramanmaraş Elektrik Üretim A.Ş
İzmir İli, Seferihisar İlçesi, Orhanlı Mah. 157 ada, 2 parseldeki JES şantiyesi
- 3- Suçla bağlantısı bulunan diğer ilgililer

SUÇ

İmar kirliliğine neden olma (TCK 184), Çevrenin kasten kirlenmesi (TCK. 181) ve diğer suçlar

SUÇ TARİHİ

2020 yılı Ekim ayı ve takip eden aylar

AÇIKLAMALAR

Yukarıda isim ve adresleri verilen şüpheliler, İzmir İli, Seferihisar İlçesi, Orhanlı Mahallesi 157 ada, 2 parselde kurulması planlanan JES (Jeotermal Enerji Santrali) projesinin yüklenicileridir.

Anılan proje kapsamında Orhanlı Mahallesi'nde 14 farklı noktada JES sondajları yapılacaktır. Şüpheliler, bu çalışmalar için gerekli yasal izin prosedürlerini tamamlamadan, ÇED (Çevresel Etki Değerlendirme) süreci tamamlanmadan, yapı ruhsatı ve çalışma izni olmaksızın inşa faaliyetlerine başlamışlardır.

Bu kapsamda, şantiye sahasında yapılaşma faaliyetlerine başlayan şüpheliler, son olarak Orhanlı Mahallesi'ne ait düğün ve piknik alanı olarak kullanılan ve mülkiyeti kamuya ait olan alana, işçilerin barınması için konteynerler koymuş ve kamusal kullanıma açık bir alan şüpheliler tarafından işgal edilmiştir. Şüpheliler tarafından bu işgali hukuken haklı gösterecek hiçbir yasal izin alınmamıştır.

09.11.2020 günü Orhanlı Mahallesi sakinleri tarafından bu durum protesto edilmiş ve konteynerlerin önünde basın açıklaması yapılmıştır. Basın açıklamasına katılan Seferihisar Belediye Başkanı İsmail Yetişkin de yaptığı açıklamada, anılan proje kapsamında Seferihisar Belediyesi'nden alınan bir iznin bulunmadığını teyit etmiş ve konteynerlerin alandan kaldırılması için işlem yapacağını açıklamıştır.

Görüleceği üzere, şüphelilerin ilv eylemleri açıkça hukuka ykırır. Bu hukuka aykırı eylemlerin eticesinde Orhanlı Mahallesi'ne özgü erkencet ürüz eytino rmanları başta olmak üzere, bölgenin oğası ve bub ölgede geçimini sağlayanı nısanlarz arar görmektedir.

Sonuç olarak, B aşsavcılığınızcağ erekli yasals oruştırmanını apılarak, şüpheliler hakkında, hukuka aykırı eylemlerinden dolayı ceza davası açılmasını talep ederiz.

10/11/2020

Saygılarımızla

Şikayetçiler

İsim, İmza

Ekler

1.

157 ada, 2 parselde kurulması planlanan JES (Jeotermal Enerji Santrali) projesinin güncel durumu.

2.

Orhanlı Mahallesi'nin düğün ve piknik alanına şüpheliler tarafından hukuksuz olarak getirilen konteynırlar.

EK 3: GÖL MARMARA BASIN BÜLTENİ ÖRNEĞİ

Manisa'nın Kuş Cenneti Marmara Gölü kuruyor!

Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği'ne göre 2017 yılında Ulusal Öneme Haiz Sulak Alan olarak tescillenen Marmara Gölü, geçtiğimiz 10 yıllık süreçte, tarım politikaları ve su yönetimindeki yanlış planlama ve uygulamalar sebebiyle kuruyor. Sivil toplum kuruluşları Manisa'daki karar vericileri, Devlet Su İşleri'ni ve yetkili kuruluşları göreve çağırdı.

Marmara Gölü Türkiye'deki 184 Önemli Kuş Alanı'ndan ve 305 Önemli Doğa Alanı'ndan biri. Geçtiğimiz seneye kadar kış aylarında yaklaşık 65 bin su kuşunun görüldüğü gölde nesli tehlike altına girmeye yakın olan tepeli pelikan türünün dünya nüfusunun %9'u besleniyordu. Marmara Gölü Sulak Alanı göle ve Türkiye'ye endemik balık türleri için bir yaşam alanıydı. Ancak 2011 yılından 2021 yılına kadar geçen 10 yıllık süreçte, yanlış planlama ve uygulamalar sebebiyle özellikle yeraltı ve yerüstü sularının aşırı kullanımı gibi nedenlerle gölün, yüzey alanının %98'lik kısmı yok oldu.

Kurutulan gölde balıkçılardan para talep ediliyor.

Göl çevresinde yaşayan halkın önemli bir geçim kaynağı balıkçılıktı. Gölün kurumasıyla geçimini balıkçılıktan sağlayan bazı aileler göç etmek zorunda kaldı. Gölde faaliyet gösteren Göl Marmara ve Çevresi Su Ürünleri Kooperatifi, 2019 yılından bu yana göl kurduğu için balıkçılık yapamıyor. Ancak Kooperatifin su kiralama sözleşmesi bulunduğu için işgalیه kirası, vergi, muhasebe gibi kalemlerden oluşan toplam 391.000 TL borç çıkarılıyor. Göl Marmara ve Çevresi Su Ürünleri Kooperatifi Yönetim Kurulu Üyesi Rafet Keser yaptığı açıklamada "Marmara Gölü'müz kurudu, doğa yok oluyor, balıklarımız tükendi. 2019 yılının Ağustos ayından beri balıkçılık yapamıyoruz. Tarım ve Orman Bakanlığı, Manisa İl Tarım Orman Müdürlüğü 2020 ve 2021 yıllarına ait gölün işgalیه parasını talep ediyor. Bizden olmayan gölün olmayan balığının parasını istiyor. Göl bir an önce eski haline kavuşmalı. Bunun için yetkililerden göle Gördes Barajı'ndan ve Ahmetli Deresi'nden su verilmesini ve borçlarımızın silinmesini talep ediyoruz. Geçinmek için köyümüzü terk etmek istemiyoruz." dedi.

Gördes Barajı ve Ahmetli Deresi'nden Marmara Gölü'ne su bırakılmalı

Gölün ana kaynağı Gördes Çayının suyu, Gördes Barajı'nda tutuluyor. Marmara Gölü'nün yüzey sularıyla beslenmesi amacıyla üç kanal inşa edildi. Bunlar Kumçayı Derivasyon Kanalı, Adala Besleme Kanalı ve Marmara Gölü Besleme Kanalı. Ancak bu kanalların ve Gördes Çayının suyu göle ulaşmıyor.

Gölün hızla yeniden oluşabilmesi için Gördes Barajı ve Ahmetli Deresi'nden göle su verilmesi gerektiğini söyleyen Doğa Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Tuba Kılıç Karcı "Tüm Anadolu'da olduğu gibi Manisa'daki Marmara Gölü de yanlış su ve tarım politikalarıyla yok ediliyor. Devlet Su İşleri gölün su rejimine sürekli müdahale ediyor. Gölün tekrar eski haline gelmesi için ivedilikle hareket edilmesi gerekiyor. Manisa başta olmak üzere tüm yetkilileri göreve davet ediyoruz. Eğer su salınmaz ve acil önlemler alınmazsa İç Ege'nin önemli sulak alanlarından biri olan Marmara Gölü'ndeki biyoçeşitlilik ve ekosistem telafisi olmayan şekilde yok olacak. Burada yaşayan insanlar göç etmek zorunda kalacak ve bir kültür daha yok olacak." dedi.

EK 4: GEDİZ DELTASI BASIN AÇIKLAMASI ÖRNEĞİ

Gediz Deltası'nın Geleceği İçin rnek Karar: Delta'yı Tehlike Altına Sokacak Sulak Alan Koruma Bölgeleri Kararı İptal Edildi

Ulusal Sulak Alan Komisyonu'nun 2017 Mart ayında aldığı karar ile Gediz Deltası Sulak Alan Koruma Bölgeleri'ni belirlemiş ve bu karar Nisan 2017'de bakan oluru ile yürürlüğe girmişti. *Gediz Deltası'nın sulak alan bütünlüğünü bozacak olan bu karar* ve bakan olurunun iptali için Doğa Derneği, Cem Altıparmak ve Ali Rıza Avcan'ın açtığı davada İzmir İdare Mahkemesi tarafından iptal kararı verildi.

İzmir İdare Mahkemesi tarafından atanan, konularında uzman 7 kişiden oluşan resmi bilirkişi heyeti, alınan kararın: kuşlar üzerinde beslenme, yuva yapma, yumurtlama ve yavru bakımı gibi aktiviteler bakımından stres yaratacağını; Gediz Deltası'nın bütününe yönelik yapılaşma baskısına sebep olacağını; Gediz Deltası'nın bitki varlığının bütünlüğü üzerinde olumsuz etki oluşturacağını; hayvan tür sayısını azaltacağını, binlerce senede oluşmuş bir ekosistemin yok olmasına ve telafisi mümkün olmayan kayıplara sebep olacağını oybirliği ile tespit etti.

İzmir'in Gediz Deltası, flamingolar başta olmak üzere çok sayıda kuş türünün dünyadaki en önemli yaşama alanlarından biridir. Türkiye'deki 14 uluslararası öneme sahip Ramsar Alanı'ndan biri olan Gediz Deltası, aynı zamanda Doğal Sit Alanı olarak korunmaktadır. Türkiye'nin en büyük yzlcmne sahip kıyı sulak alanlarından biri ve 40 binden çok flamingonun yuvası olan İzmir'in Gediz Deltası, UNESCO'nun Dünya Doğa Mirası ile ilgili dört kriterinin tamamını sağlamaktadır. Bu nedenle alınan karar, dünya doğa koruma içtihadı açısından tarihi önem taşımaktadır.

İzmir İdare Mahkemesi aldığı bu tarihi iptal kararında: "Gediz Deltası'nın mevcut durumu, taşıdığı ornitolojik potansiyel, incelenen raporlar ve değerlendirmeler, alanın avifauna (kuş faunası) bakımından oldukça önemli bir konumda olduğu, Delta'nın tamamının kuş cenneti statüsünü karşılamakta olduğu ve koruma çalışmaları dışında yapılacak herhangi bir faaliyetin, alanda yaşayan canlılar ve Delta'nın sulak alan bütünlüğü üzerinde kesinlikle negatif etki oluşturacağı için 'Ulusal Sulak Alan Komisyonu' tarafından alınan 30.03.2017 tarih ve 28-2017/1 nolu kararın 'Gediz Deltası Sulak Alanı' için uygulanmasının faunistik açıdan uygun olmadığı" ifadelerine yer verdi. Mahkeme bu gerekçeyle dava konusu Sulak Alan Koruma Bölgeleri Kararının iptaline karar verdi.

Doğa
20. yil